

ACTIVITAT

Ací tens un reportatge extret de **L'informatiu.com**. Està escrit en un model d'estàndard valencià més dialectal i acostat a la parla real que l'estàndard, més acadèmic, que fem servir a classe. ¿Quins canvis introduiries en el text per convertir-lo en el tipus de valencià –més convergent amb la resta del català- que utilitzem a classe?

MAHFUD VIU A CANALS DES DELS DEU ANYS

FOTOS: PAU GARRIGÓS.

El valencià que vol presidir el Sàhara, Sahrauí i valencià. Encara que, segons el seu passaport, algerià. Mahfud Sidi Jatari, de 24 anys, resol el dilema: "Jo sóc sahrauí". Electricista, malgrat que de moment treballa com a cambrer, este jove ha estat triat per l'Informatiu per a inaugurar la nostra nova sèrie "Veïns anònims".

TAMARA GIL. 19 novembre 2010

Viu entre dos mons. Potser que pel privilegi de tenir quatre pares. O, tal vegada, açò precisament forme part de les seues dificultats. Es passa el dia treballant fins a les deu de la nit. En tancar, agafa el metro per tornar al pis de València en el qual, de moment, viu. Per sort, com ell comenta, al costat dels seus millors amics del poble, Canals. Cansat, però alegre. Mentre sopa, conversa amb ells, sense deixar de costat eixe bon humor que l'identifica.

Justament abans d'endollar el televisor, i prestar-li tota la seua atenció. El seu canal: *CNN +, 24 hores*. La seua intenció: escoltar notícies sobre el Sàhara. La seua vida, la seua altra vida. Aquella que va deixar fa ja més de catorze anys. Ara en té 24.

Mahfud va venir a parar a un poble d'uns 15.000 habitants, Canals, a 70 km de València, amb tan sols deu anys, i des de llavors, esta ha sigut la seua llar. La seua segona llar. Ja en va tindre una en les haimes dels campaments de refugiats en Tindouf, Algèria. Una malaltia òssia li va donar l'oportunitat d'eixir d'allí i créixer en un context diferent, amb majors possibilitats. "*La meua vida és la loteria que he comprat*". El jove s'expressa amb una càrrega d'alegria i honestedat constant que no deixa indiferent. Fins i tot quan parla de

l'autodeterminació que fa més de 35 anys que reclama el poble que el va veure nàixer, i sobre la qual encara no ha obtingut resposta. Sahrauí, valencià, espanyol. O algerià. La seua nacionalitat es debat entre la burocràcia, el sentiment i la justícia internacional. Per a les administracions, és algerià. Així queda plasmat en el seu passaport. Davant de tot aquell que el sent parlar, valencià. D'ací la sorpresa quan ell ho deixa clar: *"Jo sóc sahrauí"*. Un sahrauí que s'ha criat a la Comunitat Valenciana, com un més. Encara que sense les dificultats de ser immigrant. Més encara quan el poble del qual procedeix, com a estat independent, és invisible davant els ulls de mig món.

Un *"home d'esquerrres"*, amb àmplia mirada crítica i conscient de la realitat que l'envolta. Així es defineix Mahfud que, quan va sentir per la ràdio les primeres notícies sobre el campament sahrauí que s'havia instal·lat prop d'El-Aaiun, de seguida va veure el rerefons de protesta política. I no tan sols social, com predicaven. Va ser durant un dels seus matins en la cafeteria en què ara treballa com a cambrer, en un cèntric carrer de València, amb un contracte que, per sort, el va traure fa poc de l'atur i li va brindar la possibilitat d'eixir del poble.

El campament de protesta, la repressió marroquina, el rebuig dels mitjans, la indiferència internacional enfront del problema... Els últims esdeveniments l'inquieten. *"Sóc part d'este conflicte"*, destaca contundent el jove. Com en els escacs, eixe joc estratègic i intel·ligent que el va acompanyar tota la infància i part de la seua adolescència, creu que al Front Polisario li toca moure fitxa. I no entén què espera: *"Ha de prendre les regnes"*, defensa. *"Tot el que està ocorrent és una burla"* constant del Marroc. Per desgràcia, cada vegada creu menys en la solució pacífica.

De moment, no relaciona el conflicte amb la seua família, que viu en el territori de refugiats a Algèria, lluny d'El-Aaiun. La seua mare sahrauí treballa en l'ajuntament administrant els aliments, i el seu pare, també sahrauí, resideix en l'actualitat al País Basc, on es va mudar fa poc. En els campaments de Tindouf van criar set xiquets: tres xiques i quatre xics. A més de Mahfud, un altre dels fills també va eixir d'allí i ara viu a Canàries. Encara que este i el progenitor de tots dos es van traslladar fa poc a Espanya, per la qual cosa no van tenir l'oportunitat de créixer i formar-se lluny del desert, com ell.

"Hola", és l'única cosa que sabia dir en trepitjar terres valencianes, en 1996, encara que en el col·legi, a Tindouf, tenia com a segona llengua el castellà. Coses de la colonització espanyola, ara tan oblidada. Va vindre amb un projecte de xiquets sahrauís malalts per un temps *"indeterminat"*. Més de quatre anys va estar en tractament amb sessions hospitalàries contínues, acollit per una família de Canals, bolcada en la labor de l'Associació Solidaritat Amb el Poble Sahrauí, de la qual el seu pare -valencià- era el president. Ara, i després de ser triat per unanimitat, és Mahfud qui ocupa eixe lloc.

Por, incomprensió i moltes coses noves per descobrir. Com veure caure aigua d'una aixeta o tardar més de dos dies a descobrir on anar

a fer les seues necessitats. Eixes van ser algunes de les primeres impressions en el país que li acollia. Va aprendre abans valencià que castellà. Com ell explica, el seu cercle personal ha sigut, des que va arribar, valencià. Encara que també s'ha relacionat amb joves sahrauís. De fet, una de les xiquetes que van vindre al seu costat des del Sàhara, continua sent una de les seues grans amigues ací. Ella era l'única amb la qual podia entendre's a la seua arribada, i va ser un gran suport. Una gran amistat que continua viva.

Li encanten les multituds, el caliu de la gent. S'adapta a qualsevol situació, i potser siga perquè viu sempre entre dos cultures. *"Puc estar esta vesprada prenent el te i menjant cous-cous amb els meus amics sahrauís; i a les dos hores, eixir a prendre alguna cosa amb els meus amics del poble"*, relata.

Sort és la paraula que sempre marca les seues frases. Mahfud va aconseguir curar-se de la seua malaltia, sense intervenció quirúrgica -com des d'un principi, es creia inevitable-, i va tenir l'opció de tornar al seu país. Els seus quatre pares li van donar suport perquè decidira. I va optar per quedar-se. Des de llavors, va estudiar un Grau Mitjà d'electricitat. I en l'actualitat, se n'està traient el superior i busca un ofici que li done estabilitat i li permeta enviar ajuda a aquells que van quedar a Tindouf.

Quan va vindre d'allí, va tardar set anys a tornar a vore la seua família. I quan, nerviós, va arribar eixe dia, i al camió que el portava fins a la que fou la seua casa en els campaments de Tindouf, li van preguntar on vivia, no va saber què dir. Només sabia el barri. En baixar del vehicle, entre la multitud, la va veure plorant. I va poder reconèixer-la. La seua mare l'estava esperant. Des d'eixe dia, viatja al Sàhara cada dos anys, en els mesos estivals.

Des de futbolista fins a professor. Mahfud ha volgut ser de tot. Fins i tot actor. Molts el veuen així. La seua doble vida li aporta els ingredients necessaris per a exercir qualsevol paper. Ara, les seues ambicions, però també les seues il·lusions, en lloc d'encollir-se, es fan més grans: *"¿Un somni? Ser president del Sàhara"*. No li falta entusiasme, ni capacitat. Qui diu que un dia no ho aconseguirà.

Detalls

Una pel·lícula: *Els ponts de Madison*.

Un llibre: *El Diario del Che en Bolivia*.

Una sèrie: *Prison break*.

Un canal de TV: CNN+.

Un mitjà escrit: *l'Informatiu.com* (riu).

Un govern: El cubà.

Un equip de futbol: El Barça.

Un personatge rellevant: Haminatu Haidar.

Una bona alternativa: Estar en moviments socials.

Un desig per a Espanya i la Comunitat Valenciana: Entendre la paraula "democràcia".